

חג החירות של תשל"א, קיבל משמעות אקטואלית. היציאה מעבודות לחרות הפכה בו מהגדרה של זכויות העבר למציאות אקטואלית. בפעם הראשונה היה זה בפסח השנה, בו קיבלה עליית יהודי בריית-המועצות צות מיפנה דרמטי.

במקום קבוצות ובודדים, להם הגיעו עד כה שלטונות בריית-המועצות לעזוב לישראל, יצאו השבוע מברית-המועצות והגיעו לחינה, תוך יום אחד, כמה מאות יהודים מכל רחבי בריית-המועצות.

האם היה זה מעשה חד-פעמי, או שמה הוא בישר על תחילת אכסודוס מודרני?

הממשלה

מוסד של תבונה

וחוכמה מדינית

כמעט כל סקר של דעת-קהל הנערך בישראל, חוזר ומאשר כי רוב הנשאלים תומכים במדינה במדיניות הממשלה בתקופה בה נערך הסקר. הרוב בו זוכה הממשלה במישאלים הוא לעיתים קרובות הרבה יותר גדול מהרוב בו זכתה בעבר בבחירות.

למזלה של ממשלת-ישראל, מוגנים דינאית ושיטתית בחוק מיוחד. כתוצאה מכך יש פער עצום בין תדמית העם על ממשלתו לבין המתרחש בה באמת. ספר שיצא לאור בימים אלה עלול להרוס את תדמיתה של הממשלה כמוסד של תבונה, הגיון וחוכמה מדינית, בעיני כל מי שיקרא אותו.

שדר מהבית הלבן, ספרו של הכתב הישראלי של הוואשטון פוסט, דן מרגלית, עוסק בתולדות ממשלת הליכוד הלאומי מאז ה'בחירות' של 1969 ועד התפרקותה ב-1970. בד בבד עם סקירת המאורעות הפוליטיים והצבאיים, מרחח מרגלית על מה שהתחולל במקביל מאחורי הקלעים.

כמה מהגילויים המעניינים של דיווח זה: ההחלטה על ההפצצות בעומק מצריים התקבלה על-ידי הממשלה אחרי שגורא היה לה שהאמריקאים מעוניינים בכך. האסמכתה לדעה זו היתה: התבטאות של אישיות אמריקאית בכירה במסיבת קוקטייל בבית פרטי. כמה מהשרים ביקשו הכחשה חותכת יותר לתמיכת האמריקאים בהפצצות, ואז נענו כי ארצות-הברית לא תתחום על מיסמך רשמי בו היא מבקשת מישראל להסיר ציף בעומק.

ההחלטה צה"ל להקים מעוזים בקו ה'תעלה, כדי לחסום על-ידי כך את התעלה ולמנוע כל אפשרות לפתיחתה, נפלה אף היא על סמך רמז אמריקאי, ממנו הבינה ירושלים כי ארצות-הברית מעוניינת בחסימת התעלה.

כאשר טענה ראש הממשלה, גולדה מאיר, בזמנו, כי בעת הדיונים על ההפצצות בעומק לא נלקחה כלל בחשבון אפשרות התערבות סובייטית בקרבות, היא לא אמרה אמת. אחד השרים העיר בעקבות הצהרה זו: "כדאי לראש הממשלה לרענן את זיכרונה בקריאת הפרטיכלים משיבות הממ"ש של רועדותיה".

כמו בקריאות, גילויים מאלפים נוספים בספר:

כאשר העלה שר-החץ אבא אבן, ב'פברואר 1970, את הצעתו שישראל תצא במיתקפת שלום, התנפלה עליו גולדה ב'רוגז, עד שאבן הסיר את הצעתו. אבל גולדה הכריזה את אבן להעמיד את הצעתו להצבעה למרות פניות השרים האחרים, שריחמו על אבן. באותה הצבעה הצביעו בעד הצעת אבן רק שני שרי מפ"ם, אבן עצמו לא הצביע בעדה.

כאשר הופלו ביולי 1970, ארבעה חייבים מוטסים בידי טייסים סובייטים, ב'קרב-אוויר עם מטוסי צה"ל, הגיב על כך שר-התיירות משה קול: "למה ארבעה? שניים לא היה מספיק להפליג? היחיד ב'ממשלה שהתנגד להפלת המוטסים הסובייטיים היה שר-האוצר פינחס ספיר.

בתקופות די קריטיות לגביגורלה של המדינה, היו החיסים בין ראש הממ"ש לבין שר הביטחון גרועים עד כדי כך, שהם לא דיברו ביניהם, ושר המשטרה, שלמה הלל, היה נאלץ להתרוצץ ביניהם כדי להעביר את דבריו האחד לשני, כמעט כמו בגן-ילדים.

עיוניות-השחיתות הגדולה ביר

חר של החודש לא תופיע בעיתונות.

כי הגיבורה העגומה של פרשה זו היא העיתונות עצמה.

אם אפשר לקנות את העיתונות הישראלית?

אדם תמים ישיב מייד בשאלה: איך אפשר לקנות עיתונות שלמה?

מן הסתם אפשר לקנות איזשהו עיתון, אבל עיתונות שלמה?

כדאי לבדוק שאלה זו לאור ה'מתרחש סביב שביתת הדיילים.

השביתה החלקית של הדיילים במסוסי אל-על נועדה כנסגריה, כדי להשיג הגדלת הצוותות בטיסות מסוימות. יתכן שמתחבאת מאחוריה כוונה להשיג הטבות בשכר.

אין כל אמת-מידה אובייקטיבית לקביעת ה'צדק' של דרישה זו או אחרת.

אבל במקרה כזה, כמו שביתת הדיילים, יכול הציבור לדורש כי יניחו לפניו את ה'עובדות. למשל: מהו השכר האמיתי של הדיילים? כמה מקבלים דיילים באותה עבודה בקווית-עופה זרים? איך משתווים תנאי העבודה? מהו הציוד בקווית-העופה?

ובעיקר: מה הן הטענות המפורטות של שני הצדדים לסיכסוך-העבודה?

אבל אם קיווה הקורא למצוא מידע בסיסי זה בעיתונות, התאכזב.

אף עיתון יומי אחד בישראל לא מצא לנכון להגיש את טענות הדיילים.

אך פרצה השביתה, פתחה ה'עיתונות - כולל - בזעקה היסטרית, כאילו שם השוחט את ה'חלף על צוואר האומה.

כמה עיתונים מסרו את הידיעה בעמוד הראשון, תחת כותרת ראשית או כמעט-ראשית. כולם פירסמו בהרחבה את דברי דובר אל-על. איש לא פירסם את הטענה הנגדית. התמונה הכללית, האחד, שהופיעה ב'עיתונים, היתה שהנה כנופייה של גאנאסטים, הטובעים ממש בבור-שומן, יש להם החוצפה התהומית לסחוט תוספת על שכר המלכים שהם מקבלים עבור בסלה מאורגנת. פורסמו רשימות של שכר (כולן) לא רשמיות, מפי "מקור מוסמך". לא היה צורך בחקירה עיתונאית - די היה במחשבה אובייקטיבית מינימלית - כדי לדעת שמיספרים אלה מוכרחים להיות כוזבים. כי משכורות-הגטו שצוטטו (1800 ל"י נטו לדייל ותק, מלבד אש"ל עצום בדרגות, 350 ל"י אחוזה במכירות וכו') היו שוות למשכורות-ברוטו של למעלה מ-5000 ל"י לחודש.

זה מגוחך, אבל שום עיתונאי לא חקר. אף עיתון אחד לא פירסם אף כתבה אחת של חקירה אובייקטיבית, מפי שני הצדדים. כל-התקשורת היחידה שעשה זאת היה שידורי ישראל, בתוכנית חיים הזה, בו הוקדשו כמה דקות לעימות דוברי הצדדים.

הקרה? אף זה יכול לקרות? התשובה היא פשוטה עד להדהד:

El Al, from London, Paris, Amsterdam, Brussels, Zurich, Frankfurt, Munich, Vienna, Rome, Athens, New York, Tel Aviv, Teheran, Nairobi and Johannesburg. See your Concierge or Travel Agent. EL AL Israel Airlines.

האם זה שקר?

מודעה זו של "אל-על" זכתה בפרסים בינלאומיים. היא מפריכה לחלוטין את טענת "אל-על" השבוע, כאילו הדיילים מתבטלים ברוב זמן הטיסה, יכולים לישון בה שעות ארוכות וכו' - טענה שכל נוסע יודע שהיא שקר. עבודת הדיילת היא אחת המפרכת ביותר, ביחוד מאז טיסות-הסילון המהירות. כפי שאומרת המודעה: "נא להדק את החגורות... נא להתיר את החגורות... שבווען... כרית... לתלות את ה'מעיל... האם נוח לך? לא, גברתי... אל-על" פירשו, "אל השמים", אדוני... פשוט לחץ על הכפתור... פשוט משוך בידית... כן, אדוני... קפה, תה או חלב... מסטיק... קצת פירות... כן, גברתי... כן, אדוני... לא, אדוני... קפה, תה או חלב... שתי כוסות מארטיני הם הגבול, אדוני... אסור את זה... אני בת 23, אדוני... אסור לך, אדוני... הכנפיים תמיד עושות זאת... לא, גברתי... קפה, תה או חלב... מרגיש יותר טוב... פשוט לחץ על הכפתור... פשוט משוך בידית... עוד כרית... זה נחמד באמת... הנה ארוחת הערב... לא, אדוני... אני אדוני... יותר קפה... נא להדק את החגורה... שלום... שלום... אני מרגשה כאילו הלכתי ברגל כל הדרך מתל-אביב עד לכאן. - באמת הלכתי!!!

טוס ב"אל-על" - ושתוק!

הגדולה של הטייסים, הותקפו השובתים מימין ומשמאל, על-ידי כל העיתונים (הערי תון היחיד שתמך בהם היה העולם הזה). עתה חוזרת תופעה זו.

שבוע, בעוד השתוללות העיתונות נגד הדיילים התמסנה היתה בעי' צומה, יצא מן הארץ מטוס שכל נוסעיו טסו בחינם. הוא נועד, כביכול, לפתוח את הקו החדש לקנדה. בעיתונות סופר על איומם של סבלי ל'מל-התעופה לשבות, מפני שלא קיבלו כרטיס-סיוע. הקורא אמר לעצמו: "זו חוצפה". אבל העיתונות לא סיפרו מי כן טס באותו מטוס. נסעו בו, מלבד עשרה פרוטקציונרים של שר-התחבורה שמעון פרס (כולל נהגו האי-

הים, מעשית עד כדי לזעזע. אל-על השתלטה על העיתונות הישראלית כולה, פשוטו כמשמעו.

היא עושה זאת בשתי דרכים: אל על היא מפרסמת גדולה של מודעות. שום עיתון לא יעז להגזין אותה. אבל סיבה זו היא כאין וכאפס לעומת השניה, המכרעת:

מאז קום החברה ועד היום, היא מחלקת בנדיבות פנטסטית כרטיסים-חנינם לעיתונאים.

מכרטיסים אלה נהנים כל העיתונאים, אך במיוחד עורכי-העיתונים והכתבים לענייני תעופה.

כתוצאה מכך יכולה החברה להיות בטוחה ששום עיתון ישראלי לא יתייצב לעולם לימין שובת כלשהו באל על. בימי השביתה